

РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

УДК 657.471:330.341.1

ВИЗНАННЯ ВИТРАТ НА ІННОВАЦІЇ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

В. В. Гик, Національний університет «Львівська політехніка»

У статті досліджено вітчизняну практику та міжнародний досвід визнання витрат на інновації за результатами якого встановлено, що комплексний характер інновацій не дозволяє використовувати лише один стандарт, а їх різні аспекти попадають у сферу діяння декількох вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

Визначено, що у національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку не наведено усі вимоги щодо надання та розкриття інформації про витрати на інновації у фінансовій звітності. Проведений порівняльний аналіз норм положень вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності у частині визнання витрат на інновації дав змогу встановити, що вирішальним є їх підтвердження та визначення.

Ключові слова: інновації, витрати на інновації, облік витрат, визнання витрат на інновації

Постановка проблеми. Як відомо, витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійсненні. Однак, при реалізації інноваційного процесу ідентифікувати дохід, отриманий у результаті такої діяльності, неможливо. У такому випадку витрати необхідно відображати у складі витрат того періоду звітного періоду, в якому вони були здійсненні, оскільки їх неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду. При цьому виникає необхідність чіткості у визнанні витрат на інновації, як передумови для раціональної методики та організації бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми, пов'язані з обліком витрат на інновації розкрито в працях науковців, таких як: О.С. Бородкін, Б.І. Валуєв, Л.Н. Гнилицька, В.М. Жук, О.В. Кантаєва, Я.Д. Крупка, Ю.А. Кузьмінський, П.П. Микитюк, А.Н. Пустовіт, М.С. Пушкар, К.С. Саєнко та інших. При всій значущості наявних наукових праць, важливості їх впливу на подальший розвиток теорії та практики бухгалтерського обліку, невирішеними залишаються проблеми визнання витрат на інновації.

Мета статті полягає в дослідженні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесу визнання витрат на інновації.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що загальні питання, пов'язані з визнанням в обліку витрат на інновації в Україні не регламентуються окремим положенням (стандартом) бухгалтерського обліку, проте інформацію про них відображено у П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів», П(С)БО 31 «Фінансові витрати». Зокрема, у п. 20 П(С)БО 16 «Витрати» [1] вказується, що витрати на дослідження включаються до складу інших операційних витрат відповідно до П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [2], у п. 9 якого зазначено, що витрати на дослідження не визнаються активом, а підлягають відображенню в складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені.

Як бачимо, у вітчизняних стандартах, як і в міжнародних [3], відмовились від капіталізації витрат на дослідження, шляхом включення їх до складу нематеріальних активів.

Відповідно до п. 31 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів [4] підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних з поліпшенням основних засобів, є зростання внаслідок цих витрат очікуваного терміну корисного використання об'єкта, кількості та/або якості продукції (робіт, послуг), яка виробляється (надається) цим об'єктом. Варіантами такого поліпшення є:

а) модифікація, модернізація об'єкта основних засобів з метою подовження терміну його корисної експлуатації або збільшення його виробничої потужності;

б) заміна окремих частин устаткування для підвищення якості продукції (робіт, послуг);

в) впровадження ефективнішого технологічного процесу, що дозволить зменшити первісно оцінені виробничі витрати;

г) добудова (надбудова) будівлі, що збільшить кількість місць (площу) будівлі, обсяги та/або якість виконуваних робіт (послуг) чи умови їх виконання.

Що стосується визнання та оцінки нематеріальних активів, то згідно з пп. 17-18 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [2] первісна вартість нематеріального активу, створеного підприємством, включає прямі витрати на оплату праці, прямі матеріальні витрати, інші витрати, безпосередньо пов'язані із створенням цього нематеріального активу та приведенням його до стану придатності для використання за призначенням (оплата реєстрації юридичного права, амортизація патентів, ліцензій тощо).

Первісна вартість нематеріальних активів збільшується на суму витрат, пов'язаних із удосконаленням цих нематеріальних активів і підвищенням їх можливостей та строку використання, які сприятимуть збільшенню первісно очікуваних майбутніх економічних вигод.

Витрати, що здійснюються для підтримання

об'єкта в придатному для використання стані та одержання первісно визначеного розміру майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат звітного періоду.

Варто зауважити, що норми вітчизняних стандартів у відношенні обліку витрат на інновації принципово не відрізняються від норм міжнародних стандартів, однак повністю не охоплюють усі вимоги щодо надання та розкриття інформації у фінансовій звітності. Невідповідність зумовлена стислістю змісту П(С)БО та відсутністю пояснень до них, що нерідко призводить до помилкової інтерпретації окремих положень.

На порядок більше інформації про витрати на інновації знаходимо у МСБО (IAS) 38 «Нематеріальні активи» [3], відповідно до якого при визначенні нематеріального активу власними си-

лами необхідно розділяти поняття дослідження та розробка. Так, п. 8 цього стандарту визначає, що під дослідженням необхідно розуміти «...оригінальні та заплановані дослідження, здійснювані для отримання і розуміння нових наукових або технічних знань». У свою чергу розробка це «...застосування даних наукового дослідження чи іншого знання для планування чи проектування виробництва нових або суттєво вдосконалених матеріалів, механізмів, товарів, технологій, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва або використання». У разі якщо підприємство не може відрізнити фазу дослідження від фази розробки, то всі витрати розглядаються як понесені в ході досліджень. Діяльність, яку можна віднести до етапів дослідження і розробки наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Орієнтовний склад робіт на етапах дослідження і розробки

Етап досліджень	Етап розробки
<ul style="list-style-type: none"> - діяльність, спрямована на отримання нових знань; - пошук, оцінка та остаточний вибір застосування результатів дослідження чи інших знань; - пошук альтернативи матеріалам, приладам, продуктам, технологіям, системам чи послугам; - формулювання, розробка, оцінка та остаточний вибір можливих альтернатив новим чи вдосконаленим матеріалам, приладам, продуктам, технологіям, системам чи послугам. 	<ul style="list-style-type: none"> - проектування, конструювання та випробування прототипів та моделей перед комерційним виробництвом або використанням; - проектування інструментів, матриць, ливарних форм та штампів, у яких застосовано нову технологію; - проектування, конструювання та функціонування дослідного заводу, який за масштабом не є економічно доцільним для комерційного виробництва; - проектування, конструювання та випробування обраних варіантів нових чи вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, технологій, систем чи послуг.

Оскільки на етапі досліджень понесені витрати і досягнуті результати, як правило, не відповідають критеріям визнання активу (існує висока невизначеність відносно майбутніх економічних вигод), то всі витрати на дослідження визнаються витратами у тому періоді, у якому вони були понесені. Витрати на розробки можуть призвести до отримання результатів, які будуть гарантувати майбутні економічні вигоди. У такому випадку, згідно з міжнародними стандартами, вони можуть бути визнані активом при дотриманні ряду специфічних умов (рис. 1.1).

При цьому слід наголосити, що якщо не виконується хоча б одна із умов, то витрати на розробки визнаються витратами у тому періоді, в якому були понесені. У наступних періодах, при дотриманні критеріїв визнання активу, витрати, які виникають за тими ж розробками можуть визнаватися активом, однак відновлення попередніх витрат не допускається.

Порівняння норм положень вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності у частині визнання витрат на інновації приведено у табл. 1.2.

Відповідно до МСБО (IAS) 38 «Нематеріальні активи» створений нематеріальний актив зараховується за фактичною собівартістю мінус

будь-яка наступна накопичена амортизація і збитки від знецінення активу. Підприємство може вибрати альтернативний метод обліку активу за справедливою вартістю з проведенням регулярних переоцінок, що допускається при активному ринку на даний нематеріальний актив.

Таким чином, стає зрозуміло, що комплексний характер інновацій не дозволяє використовувати лише один стандарт, а їх різні аспекти попадають у сферу діяння декількох вітчизняних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

У результаті застосування норм стандартів витрати, на початкових етапах інноваційного процесу, будуть, як правило, відображатися наступним чином:

- витрати на дослідження і розробки, які проводяться самим підприємством – у складі витрат тих періодів, в яких вони були понесені, із виділенням загальної суми витрат;

- частина витрат на розробки, понесених з того моменту, коли їх результати стали відповідати вимогам визнання активу – у складі нематеріальних активів за фактичною собівартістю за мінусом збитків від знецінення та накопиченої амортизації.

Рис. 1.1. Критерії визнання нематеріальних активів та витрат періоду на етапі розробки відповідно до МСБО (IAS) 38 «Нематеріальні активи»

Таблиця 1.2

Порівняння норм П(С)БО і МСБО (IAS) при визнанні витрат на інновації

Об'єкт обліку	П(С)БО	МСБО (IAS)
Витрати на дослідження і розробки	Згідно з П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» витрати на дослідження не визнаються нематеріальним активом, а підлягають відображенню у складі витрат того звітного періоду в якому вони були здійснені. Нематеріальний актив, отриманий в результаті розробки, слід відображати в балансі за умов наведених у п. 7 цього П(С)БО. Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом	Згідно з МСБО 38 «Нематеріальні активи» витрати на дослідження визнаються витратами того періоду, у якому вони понесені. Витрати на розробки можуть бути визнанні як актив, лише при виконанні критеріїв визнання
Капітальні інвестиції у придбання (створення) об'єктів основних засобів	Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» формують первісну вартість основних засобів. Фінансові витрати не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок запозичень (за винятком фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до П(С)БО 31 «Фінансові витрати»	Згідно з МСБО 16 «Основні засоби» формують первісну вартість основних засобів

Варто зазначити, що у деяких країнах пост-радянського простору (Росія, Узбекистан, Молдова, Казахстан) порядок обліку витрат на дослідження і розробки регламентується окремими національними положеннями (стандартами) бух-

галтерського обліку. При цьому в одних із них наводять критерії визнання витрат, а в інших процедуру визнання активу в результаті здійснення науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт (табл. 1.3).

Критерії визнання витрат при здійсненні НДДКР в Україні та окремих країнах пострадянського простору

Критерії визнання витрат	Назва нормативного документу					Разом
	П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» (Україна) [1]	Н(С)БО 11 «Витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки» (Республіка Узбекистан) [5]	ПБО 17/02 «Облік витрат на науково-дослідні, дослідно-конструкторські та технологічні роботи» (Російська Федерація) [6]	Н(С)БО 9 «Облік витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи» (Республіка Молдова) [7]	П(С)БО 29 «Облік витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи» (Республіка Казахстан) [8]	
1. Сума витрат може бути визначена і підтверджена	+	+	+	+	+	5
2. Є документальне підтвердження виконання робіт (акт приймання виконаних робіт тощо)			+			1
3. Використання результатів робіт для виробничих і (або) управлінських потреб призведе до отримання майбутніх економічних вигод (доходу)	+		+			2
4. Використання результатів науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт може бути продемонстровано		+	+	+	+	4
5. Господарючий суб'єкт має намір виробляти, продавати або використовувати продукт чи технологію	+	+		+	+	4
6. Наявність ринку збуту для продукту або технології		+		+	+	3
7. Наявність достатніх ресурсів або можливість продемонструвати їх доступність для завершення проекту і поставки на ринок	+	+		+	+	4

Наведене вище дало змогу встановити, що при здійсненні витрат на НДДКР вирішальним є їх підтвердження та визначення. Крім того не малозначущими є такі критерії, як: наявність достатніх ресурсів для завершення проекту і поставки на ринок, використання результатів науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт може бути продемонстровано й господарючий суб'єкт має намір виробляти, продавати або використовувати продукт чи технологію.

У Республіці Білорусь порядок обліку витрат на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт і відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з використанням майнових прав на результати науково-технічної діяльності визначають Інструкція з бухгалтерського обліку результатів науково-технічної діяльності [9], Інструкція з бухгалтерського обліку нематеріальних активів [10], Методичні рекомендації з прогнозування, обліку і калькулюванню собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) на промислових підприємствах Міністерства промисловості Республіки Білорусь [11].

Так, якщо в результаті науково-технічної діяльності активи не створені, то здійсненні витрати визнаються витратами організації і списуються протягом терміну, встановленого організацією, але не більше трьох років. Крім того, витрати на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт, списані на

поточні витрати в попередніх звітних періодах, не можуть бути включені в наступні звітні періоди до складу необоротних активів.

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють облік витрат на інновації у США є федеральні стандарти бухгалтерського обліку 2 «Облік витрат на дослідження та розробки» (FAS 2 «Accounting for Research and Development Costs») [12] та 142 «Ділова репутація та інші нематеріальні активи» (SFAS 142 «Goodwill and Other Intangible Assets») [13]. Так, відповідного до FAS 2 Рада зі стандартів бухгалтерського обліку (Financial Accounting Standards Board) розглядає чотири альтернативні методи визнання витрат на дослідження та розробки:

- 1) нараховувати всі витрати в момент їхнього виникнення;
- 2) капіталізувати всі витрати в момент їхнього виникнення;
- 3) капіталізувати витрати в момент їхнього виникнення, якщо виконані визначені умови, і нараховувати всі інші витрати;
- 4) акумулювати всі витрати в спеціальну категорію, доки існування майбутньої вигоди можна буде визначити.

У європейській практиці поширені інші методи обліку та визнання витрат на дослідження і розробки (табл. 1.4), суть більшості з яких зводиться до можливості капіталізації й амортизації витрат на дослідження і розробки протягом 5 років.

Особливості визнання витрат на дослідження і розробки у різних країнах Європи

Країна	Особливості визнання
Бельгія	Витрати капіталізуються до тієї розрахункової суми, яка буде повернута. Максимальний період списання – 5 років
Велика Британія	Витрати на дослідження мають одразу списуватися, витрати ж на розробки дозволяється списувати або робити незначну відстрочку на період не більший за час, необхідний для перевірки проекту на придатність
Греція	Витрати на дослідження та розробки можуть списуватися або капіталізуватися з подальшою амортизацією впродовж 5 років
Данія	Дозволяється застосовувати відстрочення обліку витрат на дослідження та розробки. Капіталізовані витрати слід списувати впродовж періоду не більше ніж 5 років
Ірландія	Закон про діяльність компанії передбачає чітко вказувати витрати на дослідження і розробки за рік. Витрати на дослідження мають одразу списуватися, витрати ж на розробки дозволяється або одразу списувати, або робити незначну відстрочку, однак вона не повинна бути більшою за час, необхідний для проекту на придатність
Іспанія	Витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи відносять до витрат того звітного періоду, в якому вони були понесені
Італія	Використовується або списання, або відстрочка. Відстрочена величина, яка не повинна перевищувати очікуваного доходу, має амортизуватися впродовж не більше, ніж 5 років
Люксембург	Витрати на дослідження і розробки можна капіталізувати та списувати протягом 5 років
Нідерланди	Витрати можуть капіталізуватися, коли є обґрунтовані сподівання, що в майбутньому вони окупляться. Амортизація не повинна перевищувати 5 років. У звітності необхідно відображати кошти, витрачені на дослідження та розробку за кожен рік
Німеччина	Витрати, які здійснюються безпосередньо самою компанією необхідно відразу списувати. Витрати, понесені для компанії третьою стороною, мають нею накопичуватися, і в цьому випадку – систематично амортизуватися
Португалія	Витрати на дослідження і розробки можуть бути капіталізовані. Термін списання витрат не повинен перевищувати 5 років
Франція	Витрати на дослідження і розробки капіталізуються в складі нематеріальних активів і можуть списуватися впродовж 5 років. Якщо проект не виглядає привабливим, витрати на нього слід списувати негайно
Швеція	На практиці дуже рідко капіталізують витрати на дослідження і розробки, вони відразу списуються, оскільки не оподатковуються. Компанії намагаються якнайменше відображувати інформацію про такі витрати у звітності

Порядок та практичне керівництво обліку витрат на дослідження і розробки у Малайзії встановлює стандарт бухгалтерського обліку 4 «Витрати на дослідження і розробки» (MASB 4 «Research and Development Costs») [14], у Австралії діє стандарт бухгалтерського обліку 138 «Нематеріальні активи» (Accounting Standard AASB 138 «Intangible Assets») [15], прийнятий Австралійською радою з бухгалтерського обліку (Australian Accounting Standards Board), у Гонконгу – стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» (Hong Kong Accounting Standard 38 «Intangible Assets») [16], який затвердив Інститут дипломованих громадських бухгалтерів Гонконгу (Hong Kong Institute of Certified Public Accountants), у Індії – стандарт бухгалтерського обліку 26 «Нематеріальні активи» (AS 26 «Intangible Assets»), виданий Інститутом дипломованих бухгалтерів (Institute of Chartered Accountant) [17].

Варто зазначити, що норми чотирьох вище згаданих стандартів у частині визнання витрат на дослідження і розробки не суперечать та практично є тотожними з МСБО (IAS) 38 «Нематеріальні

активи».

Висновки. Таким чином, дослідивши вітчизняну практику та міжнародний досвід, варто зазначити, що у світі сформувалися два підходи до визнання та обліку витрат на дослідження і розробки:

1) відповідно до МСБО (International Accounting Standards - IAS), національних стандартів усіх країн Європи (у т.ч. України), Азії, Австралії, країн тихоокеанського регіону та інших.

2) відповідно до стандартів бухгалтерського обліку США (Financial Accounting Standards - FAS).

Концептуальна різниця у визнанні витрат на дослідження і розробки полягає у тому, що МСБО 38 «Нематеріальні активи», на відміну від стандарту 2 «Облік витрат на дослідження та розробки», передбачає чітке розмежування між етапом (стадією) дослідження та розробкою. Тому, у деяких випадках на етапі розробки проекту, підприємство може визнавати витрати, які відповідають зазначеним вимогам, та відносити їх до складу нематеріального активу.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318
2. Положення стандарт бухгалтерського обліку № 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства

фінансів України від 18.19.1999 р. № 242

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: www.minfin.gov.ua/document/92449/МСБО_38.pdf

4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561

5. НСБУ 11 «Затрати на научно-исследовательские и опытно-конструкторские разработки»: Приказ Министерства финансов Республики Узбекистан от 03.12.1998 р. № 64: [Електронний ресурс] / режим доступу до ресурсу: <http://zakonuz.com/class/zx12.htm>

6. ПБУ 17/02 «Учет расходов на научно-исследовательские, опытно-конструкторские и технологические работы»: Приказ Министерства финансов Российской Федерации от 19.11.2002 № 115н: [Електронний ресурс] / режим доступу до ресурсу: <http://taxpravo.ru/zakonodatelstvo>

7. НСБУ 9 «Учет затрат на научно-исследовательские и опытно-конструкторские работы»: Приказ Министерства финансов Республики Молдова от 18.12.2002 г. № 115 [Електронний ресурс] / режим доступу до ресурсу: <http://www.contabilsef.md/libview.php?l=ru&idc=243&id=991>

8. ПБУ 29 «Учет затрат на научно-исследовательские и опытно-конструкторские работы»: Приказ Министерства финансов Республики Казахстан от 19.05.1999 № 210: [Електронний ресурс] / режим доступу до ресурсу: <http://uamconsult.com>

9. Инструкция по бухгалтерскому учету результатов научно-технической деятельности: Постановление Министерства финансов Республики Беларусь от 30.06.2006 № 75

10. Инструкции по бухгалтерскому учету нематериальных активов: Постановление Министерства финансов Республики Беларусь от 12.12.2001 № 118

11. Методические рекомендации по прогнозированию, учету и калькулированию себестоимости продукции (товаров, работ, услуг) в промышленных организациях министерства промышленности республики Беларусь: Приказ Министерства промышленности Республики Беларусь от 01.04.2004 № 250

12. FAS 2 «Accounting for Research and Development Costs» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://www.fasb.org/resources/ccurl/286/565/fas2.pdf>

13. SFAS 142 «Goodwill and Other Intangible Assets» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://www.fasb.org/resources/ccurl/731/820/fas142.pdf>

14. MASB Standard 4 «Research and Development Costs» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://www.masb.org.my/images/stories/archive/PERS/lmasb4.pdf>

15. Accounting Standard AASB 138 «Intangible Assets» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: http://www.aasb.gov.au/admin/file/content105/c9/AASB138_07-04_COMPjun14_07-14.pdf

16. Hong Kong Accounting Standard 38 «Intangible Assets» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: http://app1.hkicpa.org.hk/ebook/HKSA_Members_Handbook_Master/volumell/hkas38.pdf

17. AS 26 «Intangible Assets» [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://iosrjournals.org/iosr-jbm/papers/Vol16-issue2/Version-2/H016224045.pdf>

Гук В.В. ПРИЗНАНИЕ РАСХОДОВ НА ИННОВАЦИИ: ОТЕЧЕСТВЕННАЯ ПРАКТИКА И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ

В статье исследованы отечественную практику и международный опыт признания расходов на инновации по результатам которого установлено, что комплексный характер инноваций не позволяет использовать только один стандарт, а их различные аспекты попадают в сферу действия нескольких отечественных и международных стандартов бухгалтерского учета и финансовой отчетности. Определено, что в национальных положениях (стандартах) бухгалтерского учета не приведены все требования относительно предоставления и раскрытия информации о расходах на инновации в финансовой отчетности. Проведенный сравнительный анализ норм положений отечественных и международных стандартов бухгалтерского учета и финансовой отчетности в части признания расходов на инновации позволил установить, что решающим является их подтверждение и определения.

Ключевые слова: инновации, расходы на инновации, учет затрат, признание расходов на инновации

Gik V.V. RECOGNITION FOR INNOVATION EXPENSES: NATIONAL PRACTICE AND INTERNATIONAL EXPERIENCE

National practical aspects and international experience of acknowledgement of costs on innovations have been investigated in the article. In accordance with the findings, it has been determined that complex nature of innovations does not allow to use only one standard and their diverse aspects are within the scope of several national and international standards of accounting report and financial statements. It has been defined that in national statements of standard accounting practice not all demands as to delivery and disclosure of information about costs on innovations in the financial statement are indicated. The conducted com-

parative analysis of norms of regulations of national and international accounting report and financial statements in regard to acknowledgments of costs on innovations permitted to ascertain that their confirmation and determination are decisive.

Keywords: innovations, costs on innovations, accounting of costs, recognition of costs on innovations.

Дата надходження до редакції: 6.04.2015 р.

Рецензент: д.е.н., професор Славкова О.П.

УДК 338.436.33(477):631.164.23

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О. В. Ільїна, аспірант, Луганський національний аграрний університет

У статті визначено проблеми управління інвестиційною діяльністю аграрних підприємств України. Розроблена галузева структура іноземного капіталу Харківської області. Наведена динаміка рейтингу області серед регіонів України за загальним обсягом прямих іноземних інвестицій та кількість підприємств з прямими іноземними інвестиціями в Харківській області. Розглянуті особливості інвестиційних процеси в агропромисловому комплексі та зовнішні і внутрішні чинники які впливають на підвищення ефективності використання активів аграрних формувань. Запропоновані заходи для створення сприятливого інвестиційного клімату через залучення іноземного капіталу. Досліджено причини поширеності входження в сільське господарство сторонніх інвесторів та визначено заходи удосконалення цього процесу шляхом прийняття обґрунтованих рішень власниками щодо залучення сторонніх інвестицій.

Ключові слова: аграрні підприємства, інвестиція, інвестор, інвестиційна діяльність, стратегія, проект, рейтинг, сільське господарство, економіка.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки залучення інвестицій є вагомим чинником економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні та покращення добробуту населення. В аграрній сфері залучення інвестицій виступає також засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку її сфер. Дослідження показують, що для успішного залучення інвесторів в розвиток економіки аграрних підприємств необхідно створити умови для їх діяльності, тобто сформувати сприятливий інвестиційний клімат, як України, регіонів так і кожного аграрного господарюючого суб'єкта зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальним проблемам інвестиційної діяльності підприємств, принципам відбору інвестиційних проектів, оцінці їх окупності та ефективності присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених і фахівців. Найбільш значний внесок у дослідження проблеми внесли: Л.І. Абалкін [1], В.Д. Андріанов, В.С. Баландін, І.А. Бланк [2], В.М. Гриньова [3], Д.А. Ендовіцкій [4], Н.В. Ігоршін, А.Б. Індіса, В.Н. Лівшіц, Д.С. Львовим [6], В.Д. Шапіро, В.В. Шеремет та інші. Аналіз проблем в інвестиційній сфері агропромислового комплексу міститься в роботах таких вчених, як В.Н. Бесєдіна, Н.А. Борхунов, О.Л. Золотарева [7], М.А. Меньшикова, А.Ф. Серков, І.Г. Ушачьов [8] та інші.

У роботах вищезгаданих авторів розглянуті численні проблеми дослідження інвестиційної діяльності в різних галузях економіки, запропоновані методи оцінки ефективності інвестицій. Разом з тим у науковій літературі позначені недостатньо повно питання формування механізму ефективного управління інвестиційною діяльніс-

тю підприємств аграрного сектора. Актуальність і недостатня опрацьованість проблем визначили мету і завдання даного дослідження.

Формулювання мети статті. Мета роботи полягає в розробці рекомендацій щодо формування системи ефективного управління інвестиційною діяльністю підприємств аграрного сектора для обґрунтованого прийняття відповідних рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна криза, що торкнулася усіх галузей агропромислового комплексу України, найсуттєвіше відобразилася саме на інвестиційній діяльності. Розрив зв'язків у сфері виробництва й розподілу матеріально-технічних ресурсів, втрата координації і наявність примітивної ринкової інфраструктури, а також посилення диспаритету цін на продукцію сільського господарства зробили, практично, неможливим ефективний розвиток сільського господарства без відповідних додаткових вкладень у галузь.

Таким чином, вихід із економічної кризи в Україні вимагає збільшення обсягів інвестицій. Розвиток інвестиційного процесу вимагає вирішення комплексу теоретичних і практичних завдань, що стосуються послідовного проведення державної політики із залучення та ефективного використання інвестиційних ресурсів як необхідної умови подолання кризових явищ в економіці України.

Разом з тим, в умовах трансформації економіки кардинальні зміни відбулися в організації інвестиційного процесу, виникла об'єктивна необхідність формування принципово нового механізму фінансування інвестиційної діяльності. Це обумовлено низкою обставин: суттєвою зміною інвестиційного статусу і ролі держави та недер-